

การพัฒนาารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2
**The Development of a Risk Management Model in Schools Under Nakhon
Phanom Primary Educational Service Area Office 2**

ศิริลักษณ์ ไชยมงค์,
วัลนิกา ฉลากบาง และ บุญมี ก่อบุญ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
**Siriluk Chaiyamong,
Wannika Chalakbang and Boonmee Koboon**
Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand
Corresponding Author, E-mail: katss0226@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และระยะที่ 2 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 330 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.37- 0.89 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา
2. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

* วันที่รับบทความ : 31 สิงหาคม 2565; วันแก้ไขบทความ 27 กันยายน 2565; วันตอบรับบทความ : 2 ตุลาคม 2565

($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.15) สามารถจัดลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.74$, S.D. = 0.14) กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.16) ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.19) และขอบข่ายของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.63$, S.D. = 0.20) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ; การบริหารความเสี่ยง; รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

Abstracts

The objectives of this study were to develop and examine the suitability of a risk management model in schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2. The study was conducted in a mixed method research which could be divided into 2 phases. The first phase was the study of relevant concepts and theories, the synthesis of relevant articles and researches, and the inquiry of 7 experts' opinions, selected by purposive sampling. The second phase was the study of school directors and teachers in schools under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2564, totally 330, selected by multi-stage random sampling. The tool used in data collection was a 5-level rating scale questionnaire with IOC at 1.00, discrimination power between 0.37 - 0.89 and reliability value at 0.99. Statistics implemented in data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation (S.D.)

The research results were as follows:

1. School risk management model under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2 comprised of 4 element: School risk management supporting factors, School risk management scope, School risk management process and School risk management result.
2. School risk management model under Nakhon Phanom Primary Educational Service Area 2 in the opinion of school directors and teachers bothin an overall and in each element was at the highest level. Each element could beranked from the highest to the lowest according to average mean as follows: School risk management supporting factors, School risk management process, School risk management result and School risk management scope.

Keywords: Model Development; Risk Management; School Risk Management Model

บทนำ

ความรวดเร็วของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและอนาคตมีความเร็วจน Bill Gates (2014, online อ้างถึงใน นันทิ จิตสว่าง, 2557: ออนไลน์) เปรียบเปรยว่า “การเปลี่ยนแปลงของธุรกิจในรอบ 50 ปีที่ผ่านมา ยังไม่เท่ากับการเปลี่ยนแปลงที่กำลังจะเกิดขึ้นใน 10 ปีข้างหน้า” การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วดังกล่าวทำให้หลายองค์กรปรับตัวไม่ทัน และได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงเพราะการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นเปลี่ยนแปลงในทุกมิติไปพร้อมๆ กัน กระทั่งถึงกันและกัน ทั้งเรื่องภูมิอากาศ อุทกภัย การผลิตอาหาร โรคระบาด พลังงาน เศรษฐกิจ การตลาด และโครงสร้างทางสังคม ในขณะที่สื่อทางสังคมรูปแบบต่างๆ ทำให้การสื่อสารและแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในสังคมเปลี่ยนไป รวมตลอดถึงการเปลี่ยนแปลงทาง

การเมือง สิ่งสำคัญที่สุดก็คือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในทุกวันนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงที่คาดเดาไม่ได้ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่แทบไม่มีทิศทางหรือแนวโน้มแบบแต่ก่อน ทำให้ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าอนาคตจะเปลี่ยนไปในทางใด

การดำเนินการของโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็กหรือใหญ่ ไม่ว่าจะมีความมีโครงสร้างองค์กรอย่างไร ย่อมเป็นไปได้ที่จะหลีกเลี่ยงการประสบปัญหาเรียกว่าเป็นการเสี่ยงภายนอกและภายใน ถ้าผู้บริหารไม่สามารถปรับกระบวนการปฏิบัติงานและกลยุทธ์ให้ทันกับโอกาสที่มีอยู่ก็จะส่งผลกระทบต่อโรงเรียนในด้านลบ เช่น อาจมีผลกระทบต่อความสามารถในการอยู่รอดของโรงเรียน หรือผลกระทบต่อสถานะทางการเงิน ชื่อเสียง และภาพพจน์ที่ดีของโรงเรียน หรือแม้แต่กระทบต่อการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพ บริการหรือบุคลากรในโรงเรียน จึงมีความจำเป็นสำหรับผู้บริหารที่จะต้องรับทราบและเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการดำเนินกิจการ รวมทั้งต้องหาวิธีการที่เหมาะสมที่จะรับมือหรือจัดการกับความเสี่ยงเหล่านั้น เพื่อให้โรงเรียนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามก็เป็นที่ยอมรับกันว่าในทางปฏิบัติคงไม่สามารถที่จะหาวิธีลดความเสี่ยงทุกชนิดจนเป็นศูนย์ได้ ความสำคัญจึงอยู่ที่หาอย่างไร้ผู้บริหารจึงจะสามารถจัดการควบคุมความเสี่ยงไม่ให้มีผลกระทบต่อการทำงานจนเกิดความเสียหายที่สำคัญได้ (นันทินิตย์ ท่าโพธิ์และคณะ, 2556 : 70)

การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อลดความสูญเสียที่อาจจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมทั้งความเสี่ยงด้านการเงิน ความเสี่ยงทางด้านทรัพยากรมนุษย์ ด้านความขัดแย้ง ความเสี่ยงและความปลอดภัย ความเสี่ยงทางด้านเทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร ซึ่งประกอบด้วยความเสี่ยงทางด้านความลับของข้อมูล ข้อตกลงในสัญญา รายงาน หลักฐานเอกสาร การหลอกลวง การโกง การกระทำที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติของผู้ทำสัญญาการประสงค์ร้าย การใช้เทคโนโลยีไม่เหมาะสม การใช้ทรัพยากรที่ผิด การละเมิดลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์ การฉ้อฉลและอื่น ๆ และความเสี่ยงทางวิชาการ ประกอบด้วย การกระทำผิดทางวิชาการ การใช้ยาและแอลกอฮอล์ในทางที่ผิด การโกง การละเมิดทางเพศ ความปลอดภัยของนักเรียนและอื่น ๆ (ประสิทธิ์ ศรีสาพันธ์, 2557 : 45)

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีโดยจะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร ภายใต้สภาวะการดำเนินงานของทุกๆ องค์กรล้วนแต่มีความเสี่ยง ซึ่งก็คือความไม่แน่นอนที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือเป้าหมายขององค์กร สำหรับสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดที่มีผลกระทบต่อการทำงานหรือเป้าหมายของสถานศึกษานั้นๆ ด้วยการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงแล้วกำหนดเป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยง โดยต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม และจากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับความเสี่ยง

ในสถานศึกษาพบประเด็นที่น่าสนใจ ดังการวิจัยของ ดวงใจ ช่วยตระกูล (2551 : 17) ที่พบว่าปัจจัยความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย 5 ด้านคือ ด้านการเรียนการสอน ด้านการเงิน ด้านความมั่นใจทางการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการบริหารจัดการ ความเสี่ยงและวิธีการบริหารความเสี่ยงควรใช้วิธีการควบคุมและหามาตรการในการป้องกันความเสี่ยงรวมถึงการมีส่วนร่วมของนักเรียน ผู้ปกครอง บุคลากร ในสถานศึกษา ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง

ความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยง มีปัจจัยที่เอื้อหลายด้าน เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง การใช้คำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง และกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ วัตถุประสงค์ของการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การวัดผลการบริหารความเสี่ยง การอบรมกลไกด้านทรัพยากรบุคคล และการกำหนดวิธีที่เหมาะสมในการติดตามการบริหารความเสี่ยง (สาธิต รื่นเริงใจ และ บั้วพันธ์ ผิวทอง, 2562 : 5)

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556 : 23-36) ได้กำหนดกระบวนการบริหารความเสี่ยงไว้ 5 ขั้นตอนได้แก่ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ เพื่อให้มั่นใจว่ามีการเลือกวัตถุประสงค์สำคัญที่เชื่อมโยงจากวิสัยทัศน์หรือภารกิจขององค์กรกับกลยุทธ์ และแผนงานที่รองรับในระดับต่างๆ เพื่อนำมาบริหารความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ 2) การระบุความเสี่ยง เป็นการค้นหาความเสี่ยงและสาเหตุหรือปัจจัยของความเสี่ยงในงาน โครงการ กิจกรรม หรือกระบวนการปฏิบัติงาน เป็นการพิจารณาว่ามีสิ่งใดหรือเหตุการณ์ใดที่อาจจะเป็นอุปสรรคและทำให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายทั้งในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม โดยควรเน้นค้นหาความเสี่ยงจากงาน/โครงการ/กิจกรรม/กระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นงานหลักขององค์กร โดยศึกษาจากข้อมูลสถิติของความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น การสำรวจในปัจจุบันหรือคาดว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต 3) การประเมินความเสี่ยง เป็นการคาดคะเนโอกาสและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้นๆ และประเมินว่าความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นนั้นมีความรุนแรงอยู่ในระดับใด เพื่อนำมาจัดลำดับความสำคัญ การประเมินความเสี่ยงจะทำการประเมินระดับความเสี่ยงก่อนการบริหารจัดการความเสี่ยง และประเมินระดับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงหลังการควบคุม/การบริหารจัดการที่มีอยู่ หากความเสี่ยงยังคงสูงกว่าระดับที่ยอมรับได้ก็จำเป็นต้องทำการบริหารจัดการเพิ่มเติม เพื่อให้ลดลงไปอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ 4) การจัดการและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง เป็นการหาวิธีที่เหมาะสมสำหรับจัดการแต่ละความเสี่ยงให้ลดความรุนแรงลง หรือเกิดขึ้นได้น้อยลง หรือกำหนดมาตรการการควบคุมดูแลไม่ให้เกิดระดับอันตราย และ 5) การรายงานและติดตามผล เป็นการติดตามผลภายหลังจากได้ดำเนินการตามแผนการบริหารความเสี่ยงแล้ว เพื่อให้มั่นใจว่า แผนการบริหารความเสี่ยงนั้นมีประสิทธิภาพทั้งสาเหตุของความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จ ความรุนแรงของผลกระทบ วิธีการบริหารจัดการกับความเสี่ยง รวมถึงค่าใช้จ่ายของการควบคุมมีความเหมาะสมกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงหรือไม่ และเป็นการตรวจสอบความคืบหน้าของ

มาตรการควบคุมที่มีการทำเพิ่มเติมมาแล้วเสร็จตามกำหนดหรือไม่ สามารถลดโอกาสหรือผลกระทบของความเสียหายให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้หรือไม่ ซึ่งการรายงานและการติดตามผลมีความจำเป็นและมีประโยชน์ต่อการบริหารความเสี่ยงเพราะจะทำให้ทราบว่าแผนจัดการความเสี่ยงถูกนำไปใช้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพเพียงใด ทำให้ทราบถึงข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นหลังจากใช้แผนจัดการความเสี่ยง ทำให้สามารถปรับปรุงแก้ไขแผนจัดการความเสี่ยงให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปหรือกรณีที่แผนเดิมไม่มีประสิทธิภาพและมีการรายงานต่อผู้บริหารที่ได้รับมอบหมายเป็นรายไตรมาส

ดังนั้นรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดทำระบบบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษา เพื่อบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินการต่างๆ โดยลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อให้ระดับของความเสียหายและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ (ปรีชญา ถนอมเวช 2558 : 7) รูปแบบการบริหารความเสี่ยงจึงส่งผลให้สถานศึกษาได้รับการยอมรับและเกิดภาพลักษณ์ที่ดี เป็นนวัตกรรมการขับเคลื่อนให้สถานศึกษาบริหารจัดการความเสี่ยงผ่านกระบวนการต่างๆ อย่างมีระบบ เป็นขั้นตอน และต้องใช้การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายในที่สุด

จากรายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2563 ของหน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 เพื่อประมวลผลการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมาย และแผนงานประจำปี พบว่า ความเสี่ยงประกอบด้วย 1) ขาดการกำกับดูแล ไม่นำระบบการควบคุมภายในที่วางไว้มากำกับการปฏิบัติงาน 2) ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องจัดทำแผนอุดหนุนรายหัว 3) ไม่มีการจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำเดือน หากสภาพปัญหาดังกล่าวไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสมอาจทำให้เกิดความเสียหายกับทางราชการได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2, 2563 : ออนไลน์)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการวางแผนป้องกัน หรือแก้ไขเพื่อให้มีความเหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อให้ได้สารสนเทศที่จะเป็นแนวทางให้สถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปประยุกต์ใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2
2. เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาและตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ซึ่งแบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมากำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย

2. นำขอบเขตด้านเนื้อหาที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

3. นำร่างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 1) อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา และมีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 1 คน

- 2) ผู้บริหารสถานศึกษา วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาเอกทางการศึกษา วิชยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์การบริหารไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

- 3) ครูผู้สอน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโททางการศึกษา วิชยฐานะชำนาญการพิเศษขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนไม่ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 3 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในขั้นนี้เป็นแบบสอบถามชนิดเห็นด้วยและไม่เห็นด้วยเกี่ยวกับร่างรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา พร้อมข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็น (เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย) เกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 2) ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 3) กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 4) ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 2) การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุมเนื้อหาทั้ง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 2) ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 3) กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 4) ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 3) การหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้คำแนะนำในเรื่องของความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความถูกต้องครอบคลุมประเด็นเนื้อหาเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.2 ผู้วิจัยนำข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม และเสนอแบบสอบถามต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้ง เมื่อมีความเหมาะสมถูกต้องแล้วจึงจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ในระยะนี้ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

4.1) ติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิโดยตรง เพื่อสอบถามความสมัครใจและความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการวิจัย

4.2) ผู้วิจัยติดต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร เพื่อขอหนังสือราชการขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณารูปแบบ

4.3) ส่งแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเอง และขอรับคืนด้วยตนเองทั้งหมด และรวบรวมผลการตอบแบบสอบถาม ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์

5) การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสอบถามมาคำนวณ โดยกำหนดการให้คะแนน คือ ถ้าประเด็นคำถามนั้นเห็นด้วยให้ 1 แต่ถ้าประเด็นนั้นไม่เห็นด้วยให้ 0 และประเด็นคำถามในแต่ละประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นด้วยตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป ถือว่าเป็นประเด็นคำถามที่มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาโดยใช้ค่าร้อยละเป็นสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 2 การตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประกอบด้วย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 (ข้อมูลจากกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2564) จำนวน 2,256 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 206 คน และครูผู้สอน จำนวน 2,050 คน

2.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (อ้างถึงใน วาโร เฟ็งส์วีสต์, 2551 : 191) จำนวน 322 คน แต่ผู้วิจัยจะใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 330 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 78 คน และครู จำนวน 252 คน เพื่อจะได้เก็บข้อมูลให้ครบตามที่กำหนดไว้

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยระยะการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบ คือ แบบสอบถามเพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย สถานภาพตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา มีลักษณะเป็นข้อคำถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยสร้างข้อคำถามในแต่ละองค์ประกอบตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้วิจัยได้กำหนดค่าคะแนนความเหมาะสมออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ความเหมาะสมมากที่สุด ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน
ความเหมาะสมมาก ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน
ความเหมาะสมปานกลาง ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน
ความเหมาะสมน้อย ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน
ความเหมาะสมน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

2.2.2 การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นในระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 2) ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 3) กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา 4) ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา

2.2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.3.1 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น และนำเสนอต่อประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาและความถูกต้องครอบคลุม ประเด็นเนื้อหา

2.2.3.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไขแล้วประธานกรรมการและกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ การพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับความมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Index of Item - Objective Congruence : IOC) เลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้อง 0.50 ขึ้นไป นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้ววิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับความมุ่งหมายโดยใช้สูตร IOC ข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2.2.3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหาร จำนวน 10 คน และครูผู้สอน จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง รวมจำนวน 40 คน แล้วนำมาวิเคราะห์คุณภาพ ดังนี้

1) ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 21) โดยเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.37-0.89

2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 21) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.99

2.2.3.4 นำผลการวิเคราะห์มาประกอบการพิจารณา เพื่อจัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ไปยังกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

2.3.2 ผู้วิจัยส่งและเก็บข้อมูลบางส่วนด้วยตนเอง และบางส่วนผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ลงทะเบียนพร้อมแนบซองเปล่าติดดวงตราไปรษณียากรเพื่อส่งคืนผู้วิจัย และได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 330 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

2.4.1 การกำหนดค่าคะแนนและเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย

1) การกำหนดค่าคะแนน

ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อการศึกษาระดับความเหมาะสมของรูปแบบ ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ ดังนี้

ความเหมาะสมมากที่สุด ให้ค่าคะแนน 5 คะแนน

ความเหมาะสมมาก ให้ค่าคะแนน 4 คะแนน

ความเหมาะสมปานกลาง ให้ค่าคะแนน 3 คะแนน

ความเหมาะสมน้อย ให้ค่าคะแนน 2 คะแนน

ความเหมาะสมน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนน 1 คะแนน

2) การแปลผลคะแนน

นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 (บุญชม ศรีสะอาด. 2553 : 21)

4.51 - 5.00 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง รูปแบบมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

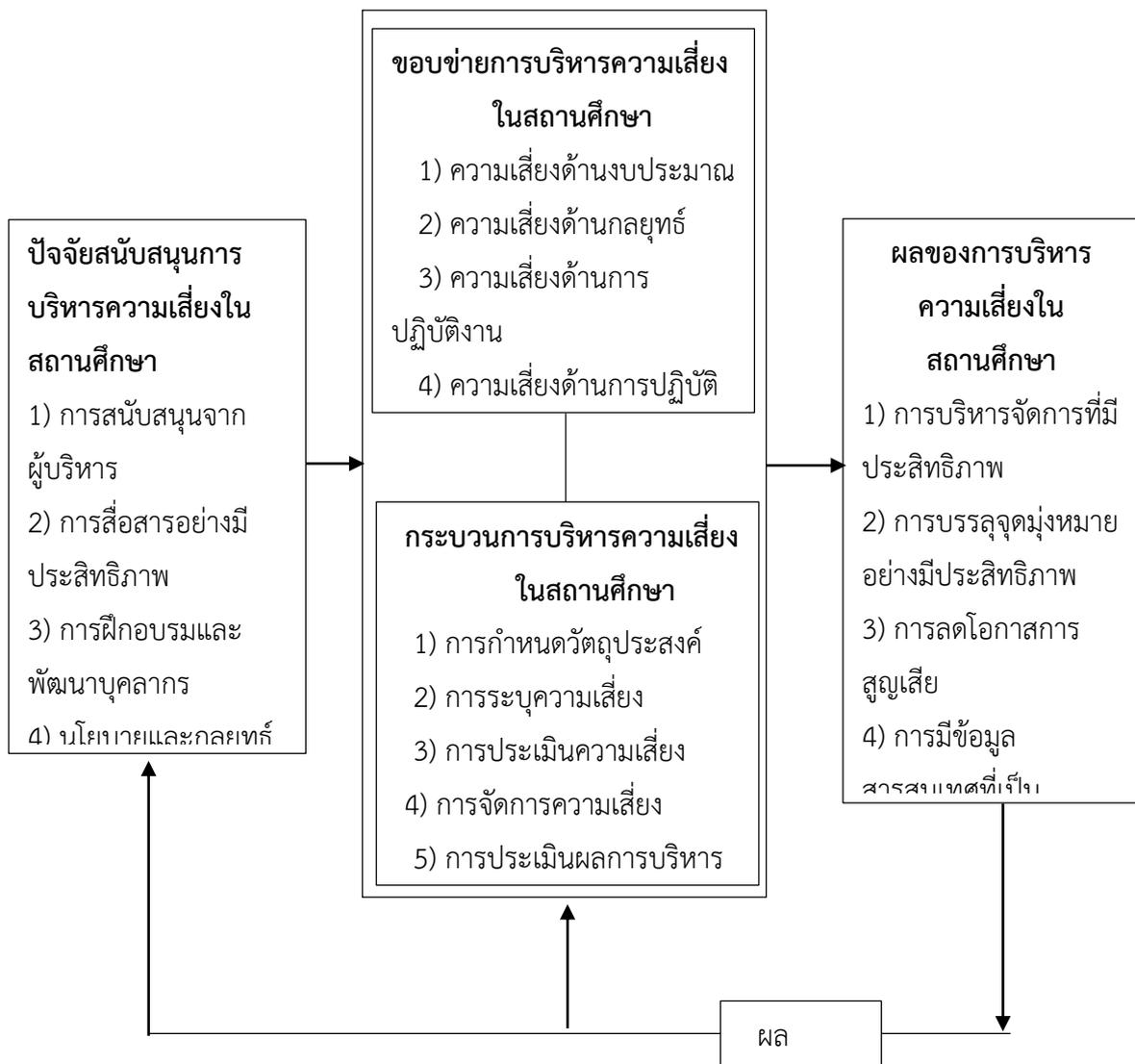
ผู้วิจัยกำหนดค่าเฉลี่ยที่เป็นเกณฑ์ขั้นต่ำในการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบที่ 3.51 ขึ้นไป

2.4.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการโดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาวิเคราะห์ สถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดของวารุ เฟ็งสวีส์ตี (2553 : 9) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

1. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ซึ่งผู้ให้ข้อมูลหลักทุกคนเห็นด้วยกับรูปแบบรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย การสนับสนุนจากผู้บริหาร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร นโยบายและกลยุทธ์การบริหาร ความเสี่ยง และการปฏิบัติตามกระบวนการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

ตาราง 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยจำแนกเป็นรายด้าน

ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 330)		ระดับความเหมาะสม
	\bar{x}	S.D.	
1. การสนับสนุนจากผู้บริหาร	4.79	0.21	มากที่สุด
2. การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.71	0.26	มากที่สุด
3. การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร	4.68	0.25	มากที่สุด
4. นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง	4.81	0.18	มากที่สุด
5. การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง	4.72	0.23	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.74	0.14	มากที่สุด

1.2 ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านงบประมาณ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน และความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบ

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาโดยจำแนกเป็นรายด้าน

ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 330)		ระดับความเหมาะสม
	\bar{x}	S.D.	
1. ความเสี่ยงด้านงบประมาณ	4.62	0.24	มากที่สุด
2. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์	4.62	0.25	มากที่สุด
3. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน	4.61	0.25	มากที่สุด
4. ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ	4.66	0.29	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.63	0.20	มากที่สุด

1.3 กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยง และการประเมินผลการบริหารความเสี่ยง และการรายงาน

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาโดยจำแนกเป็นรายด้าน

กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 330)		ระดับความเหมาะสม
	\bar{x}	S.D.	
1. การกำหนดวัตถุประสงค์	4.62	0.38	มากที่สุด
2. การระบุความเสี่ยง	4.65	0.22	มากที่สุด
3. การประเมินความเสี่ยง	4.74	0.19	มากที่สุด
4. การจัดการความเสี่ยง	4.82	0.17	มากที่สุด
5. การประเมินผลความเสี่ยงและการรายงาน	4.73	0.20	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.71	0.16	มากที่สุด

1.4 ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ การบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การลดโอกาสการสูญเสีย และการมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาบุคลากร

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาโดยจำแนกเป็นรายด้าน

ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	ค่าสถิติ (n = 330)		ระดับความเหมาะสม
	\bar{x}	S.D.	
1. การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ	4.62	0.30	มากที่สุด
2. การบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ	4.76	0.29	มากที่สุด
3. การลดโอกาสการสูญเสีย	4.79	0.20	มากที่สุด
4. การมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาบุคลากร	4.59	0.43	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	0.19	มากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 สรุปได้ดังตาราง 1

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2

รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2	ค่าสถิติ (n = 330)		ระดับความเหมาะสม
	\bar{x}	S.D.	
1. ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	4.74	0.14	มากที่สุด
2. ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	4.63	0.20	มากที่สุด
3. กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	4.71	0.16	มากที่สุด

4. ผลการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา	4.70	0.19	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	4.70	0.15	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนมเขต 2 มีความเหมาะสมทั้งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70, S.D. = 0.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.74, S.D. = 0.14$) กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.71, S.D. = 0.16$) ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.70, S.D. = 0.19$) และขอบข่ายของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.63, S.D. = 0.20$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นเพื่ออภิปรายผลตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดของรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ดังนี้

1.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย การสนับสนุนจากผู้บริหาร การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง และการปฏิบัติตามกระบวนการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบหลักในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เช่น การสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นปัจจัยหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยผู้บริหารต้องให้ความสนใจ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานด้านความเสี่ยงในสถานศึกษา การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นอีกปัจจัยที่สำคัญในดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุตามวัตถุประสงค์ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การบริหารความเสี่ยงสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงก็เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยต้องมีการกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ แนวทางการปฏิบัติการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาอย่างชัดเจน และการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง เป็นอีก

ปัจจัยสำคัญที่ขาดไม่ได้เช่นเดียวกันเนื่องด้วยการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาต้องนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ หากมีปัจจัยสนับสนุนเพียงด้านใดด้านหนึ่งย่อมทำให้การดำเนินการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไม่บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับสุมนมานต์ อมรมณีพงศ์ (2558 : 21) พบว่าปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ได้แก่ 1) การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง 2) การใช้คำให้เกิดความเข้าใจแบบเดียวกัน 3) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 4) การวัดผลการบริหารความเสี่ยง และ 5) การฝึกอบรมและกลไกด้านทรัพยากรบุคคล นอกจากนี้ขวัญแก้ว จันทรัตน์ (2562 : 30) ได้พบว่าปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ต้องประกอบด้วย 1) การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง 2) การปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง 3) ความเข้าใจความหมายความเสี่ยงตรงกัน 4) การติดตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง 5) การวัดผลการบริหารความเสี่ยง ควบคู่กับกระบวนการด้านบุคลากร และ 6) การฝึกอบรม ความรู้ ความรับผิดชอบการบริหารความเสี่ยง เช่นเดียวกับสาธิต รื่นเรงใจ และ บัณฑิต ฝิวทอง (2562 : 5) พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามี 7 ด้าน ดังนี้ 1) การสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง 2) การใช้คำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน 3) ปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงและกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 4) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ 5) การวัดผลการบริหารความเสี่ยง 6) การอบรมกลไกด้านทรัพยากรบุคคล และ 7) การกำหนดวิธีที่เหมาะสมในการติดตามการบริหารความเสี่ยง

1.2 ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย ความเสี่ยงด้านงบประมาณ ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ ทั้งนี้เนื่องจากขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เป็นภารกิจที่ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรต้องดำเนินการในการทำให้การบริหารความเสี่ยงบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องต้องร่วมกันศึกษาขอบข่ายของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเพื่อกำหนดขึ้นกรอบในการปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องศึกษาทำความเข้าใจในขอบข่ายของงานการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาอย่างถ่องแท้ว่ามีความเสี่ยงอะไรบ้าง ลักษณะของความเสี่ยงในงานแต่ละด้านเป็นอย่างไร จะมีวิธีการบริหารความเสี่ยงอย่างไร รวมไปถึงการประเมินการดำเนินการบริหารความเสี่ยงทั้งระหว่างดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่ได้ สอดคล้องกับ ขวัญญานันท์ แก้วนุชนาวีชร (2559 : 22) พบว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามี 5 ด้าน ดังนี้ 1) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 2) ความเสี่ยงด้านบุคลากร 3) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน 4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับ และ 5) ความเสี่ยงด้านปัจจัยภายนอก นอกจากนี้ ปราโมทย์ เอมมา (2559 : 27) พบว่าการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ความเสี่ยงด้านการเงิน 2) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ 3) ความเสี่ยงด้านสารสนเทศ และ 4) ความเสี่ยงด้านปฏิบัติงาน

1.3 กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดการความเสี่ยงการประเมินผลความเสี่ยงและการรายงาน ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเป็นขั้นตอนในการทำงานร่วมกันอย่างมีระเบียบแบบแผนเพื่อทำให้ความเสี่ยงดำเนินไปในทิศทางที่สถานศึกษาวางเป้าหมายเอาไว้ โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการเป็นขั้นตอนจากการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เริ่มจากการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยงในแต่ละฝ่าย มีการระบุความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงของสถานศึกษา แล้วจัดอันดับความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดสูง จากนั้นกำหนดแนวทางจัดการความเสี่ยงมีการเลือกวิธีการจัดการกับปัญหาให้เหมาะสม และการประเมินผลความเสี่ยงเป็นขั้นตอนในการตรวจสอบความสำเร็จของการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง เป็นกรรมการนิเทศ ติดตามประเมินผลการจัดการความเสี่ยงเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ มีความชัดเจน และมีการรายงานการประเมินผลความเสี่ยงเป็นลายลักษณ์อักษรตามข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ชญาณี นาดัน (2555 : 45) พบว่ากระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การระบุความเสี่ยง 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การสร้างแผนจัดการ และ 5) การติดตามสอบทาน นอกจากนี้ จริญญา พะโยม (2556 : 55) พบว่ากระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีดังนี้ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การบ่งชี้เหตุการณ์ 3) การประเมินความเสี่ยง 4) การตอบสนองความเสี่ยง และ 5) กิจกรรมควบคุม เช่นเดียวกับขวัญญานันท์ แก้วนุชชนาวัชร (2559 : 39) พบว่ากระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุความเสี่ยง 2) การประเมินความเสี่ยง 3) การจัดการกับความเสี่ยง 4) การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และ 5) การรายงานและติดตามความเสี่ยง

1.4 ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ประกอบด้วย การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ การบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การลดโอกาสการสูญเสีย การมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาบุคลากร ทั้งนี้ผลการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเป็นการแสดงถึงความสำเร็จที่เกิดจากการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาส่งผลให้สถานศึกษามีความเสี่ยงในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาน้อยลง สอดคล้องกับ ชญาณี นาดัน (2555 : 21) พบว่า ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา คือ 1) ช่วยให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายลดอุปสรรค 2) ป้องกันความเสียหายต่อทรัพยากรขององค์กร และ 3) พัฒนาการด้านการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นทิศทางเดียวกัน นอกจากนี้ มงคล กิตติวุฒิไกร และมนัสดา ชัยสวณีย์การณ (2558 : 108) พบว่า ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีดังนี้ 1) ด้านการบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ด้านการสร้างความปลอดภัยแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) ด้านการปฏิบัติเป็นไปตามมาตรฐานการปฏิบัติงาน และ 4) ด้านศักยภาพของบุคลากรและระบบสารสนเทศ เช่นเดียวกับ อานนท์ พลไชย (2563 : 45) พบว่า ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษามีดังนี้ 1) ช่วยทำให้องค์กร

สามารถบรรลุเป้าหมาย 2) การลดความสูญเสียและสิ่งที่ไม่คาดหวังจากการดำเนินงาน 3) เป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร 4) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา และ 5) ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

2. รูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมทั้งโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.1 การสนับสนุนจากผู้บริหาร มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาเข้าใจถึงการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงาน ให้ความรักความห่วงใย ความยุติธรรม และเห็นคุณค่ากับการทุ่มเทการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับ ววิวรรธณี วงศาไชย (2558 : 13) พบว่า ผู้บริหารให้ความเอาใจใส่ ให้คำปรึกษาแนะนำการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร มีความเป็นกันเอง บุคลากรได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรม และส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.1.2 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสมมากที่สุดโดยผู้บริหารและบุคลากร ต้องมีกระบวนการหรือวิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากร ในสถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนความทัศนคติ มีการชี้แจงข้อมูล ข่าวสาร นโยบาย เป้าหมายของสถานศึกษา และแนวปฏิบัติในการทำงานโดยใช้การสื่อสารผ่านการพูดคุยและสื่อสิ่งพิมพ์ สอดคล้องกับ ประวัติ ยงบุตร (2556 : 67) พบว่า กระบวนการการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างผู้ประเมินความเสี่ยง (Risk assessor) ผู้จัดการความเสี่ยง (Risk -manager) ผู้บริโภค นักวิชาการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนและประชาชนที่ได้รับผลกระทบ รวมทั้งกลุ่มอื่นๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและสนใจ (Stake holder) เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านความเสี่ยงที่ถูกต้องและแม่นยำ ส่งเสริมให้มีความตระหนักและเข้าใจระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติสำหรับการจัดการความเสี่ยง ปรับปรุง พัฒนา สร้างข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้เกิดความเชื่อมั่น มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่เข้มแข็ง และเป็นไปในเชิงบวก

2.1.3 การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์โดยการฝึกอบรม ทำความเข้าใจเกี่ยวกับกรอบการบริหารความเสี่ยงและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคล มีทักษะและทัศนคติที่ดีต่อการบริหารความเสี่ยง

2.1.4 นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยสถานศึกษานำความเสี่ยงมากำหนดเป็นนโยบายและกลยุทธ์ในการบริหารความเสี่ยง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการดำเนินงาน กระบวนการทำงาน แผนงานการบริหารความเสี่ยงในระยะสั้นและระยะยาว และการประสานแผนงานให้เป็นทิศทางเดียว เพื่อให้เกิดความเข้าใจร่วมกันเพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ พระครูศรีรัตนภิรัต (ปิยนันท์ ปิยจิตฺโต) (2560 : 11) พบว่า วิธีทางหรือข้อกำหนดที่องค์การสมควรปฏิบัติเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดภายใต้ข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมภายนอก และขีดความสามารถขององค์การ เป็นการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ กระบวนการทำงาน ความต้องการขององค์การ และการเลือกระบบที่จะนำมาพัฒนา และใช้เป็นแผนแม่บทหรือแผนหลักของการพัฒนาระบบขององค์การ

2.1.5 การปฏิบัติตามกระบวนการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยผู้บริหารและบุคลากรต้องนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติอย่างทั่วถึงทั้งสถานศึกษา และปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ตามแนวทางการป้องกันและแก้ไขความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ การลงทะเบียนความเสี่ยงให้ทันสมัยอยู่เสมอ การวางแผนการบริบทโครงการติดตามความเสี่ยงที่เหลืออยู่และมีการจำแนกความเสี่ยงใหม่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการบริหารความเสี่ยง สอดคล้องกับ พจนีย์ มั่งคั่ง (2559 : 175) พบว่า การที่องค์กรทั่วไปจะประสบความสำเร็จในการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงได้นั้นรูปแบบการบริหารความเสี่ยงขององค์กรจะต้องมีการกำหนดขึ้น และเป็นความรับผิดชอบของผู้บริหารในทุกระดับที่จะนำกระบวนการบริหารความเสี่ยงมาปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงทั้งองค์กร และต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

2.2 ขอบข่ายการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 ความเสี่ยงด้านงบประมาณมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยความเสี่ยงด้านงบประมาณคือ เหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ เกิดจากการบริหารจัดการการเงินหรืองบประมาณของสถานศึกษาที่มีความคลาดเคลื่อนหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยการจัดสรรงบประมาณมีความคลาดเคลื่อน ไม่เพียงพอหรือไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ สถานศึกษาไม่สามารถบริหารจัดการด้านงบประมาณได้ ไม่สามารถควบคุมการเบิกจ่ายเงินตามประเภทตามแผนปฏิบัติการประจำปีได้ เช่น การใช้จ่ายเงิน การใช้ระบบ GFMS การใช้งบประมาณผิดประเภท การขาดความร่วมมือจากหน่วยงานในการจัดส่งรายงานการใช้จ่ายงบประมาณอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่การเงินของสถานศึกษาบ่อยครั้ง

2.2.2 ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดโดยเหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่ไม่พึงประสงค์ เกิดจากการกำหนดแผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานที่ส่งผลกระทบต่อหรือเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุเป้าหมาย เช่น นโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจรวมถึงยุทธศาสตร์การบริหารงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ประวัติ ยงบุตร (2556 : 35) พบว่าความเสี่ยงด้านกลยุทธ์เป็นความเสี่ยงที่เกิดจากการกำหนด

แผนกลยุทธ์ แผนการดำเนินงานและนำไปปฏิบัติไม่เหมาะสมหรือไม่สอดคล้องกับปัจจัยภายในและสภาพแวดล้อมภายนอก ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอันส่งผลกระทบต่อการบริหารวิสัยทัศน์ พันธกิจ หรือสถานะขององค์กร โดยแหล่งที่มาของความเสียด้านกลยุทธ์ คือ ปัจจัยความเสี่ยงภายนอกและปัจจัยความเสี่ยงภายใน

2.2.3 ความเสียด้านปฏิบัติงาน มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดโดยผู้บริหารสถานศึกษามีการมอบหมายงานไม่ตรงตามความถนัดของบุคลากร ทำให้เกิดการดำเนินงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่มีแรงจูงใจในการดำเนินงาน บุคลากรขาดความรู้และความเข้าใจ ขาดประสบการณ์ในการดำเนินงาน รวมทั้งขาดความเข้มงวดในการนิเทศ กำกับติดตามในการดำเนินงานด้วย สอดคล้องกับ เจริญ ศรีแสนปาง (2556 : 14) พบว่าความเสียด้านการปฏิบัติงานคือ ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ และประสิทธิผล หรือผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งอาจเกิดขึ้นเนื่องจากระบบงานภายในองค์กร คุณภาพของบุคลากร กระบวนการบริหารงาน เป็นต้น

2.2.4 ความเสียด้านปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุดโดยบุคลากรในสถานศึกษาไม่รับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และนโยบายไม่เข้าใจระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด มีกระบวนการดำเนินงานของสถานศึกษาไม่เป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ ทำให้การปฏิบัติงานขัดกับกฎหมาย และระเบียบ สอดคล้องกับ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2556 : 28) พบว่าความเสียด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย และระเบียบ คือ ความเสี่ยงที่เกิดจากการไม่สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ หรือ กฎหมายที่เกี่ยวข้องได้หรือกฎหมายที่มีอยู่ไม่เหมาะสม หรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน

2.3 กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.3.1 การกำหนดวัตถุประสงค์ มีเหมาะสมมากที่สุด โดยการกำหนดนโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยงในแต่ละฝ่ายให้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน สามารถวัดได้ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ และให้สอดคล้องกับสภาพบริบทของสถานศึกษา สอดคล้องกับสุมนา เสือเอก (2553 : 8) พบว่า กำหนดวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับภารกิจ เป้าหมาย พันธกิจและแผนงานขององค์กร จะต้องระบุถึงเป้าหมายและพันธกิจในภาพรวม การปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล และความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรขององค์กร การรายงานทางการเงินและการปฏิบัติงานมีความถูกต้อง น่าเชื่อถือ และเป็นปัจจุบัน รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ

2.3.2 การระบุความเสี่ยง มีเหมาะสมมากที่สุด โดยการวิเคราะห์ค้นหาสาเหตุ หรือปัจจัยความเสี่ยงด้านต่างๆ หรือระบุเหตุการณ์บางสิ่งบางอย่างที่เป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ และการระบุความเสี่ยงที่เกิดขึ้นต้องให้สอดคล้องกับสภาพความเสี่ยงของสถานศึกษา สอดคล้องกับชญาณี นาดัน (2555 : 36) พบว่า เป็นกระบวนการที่เปิดผลและกำหนดว่าความเสี่ยงที่เป็นไปได้ขององค์กรมีอะไรบ้าง การ

ระบุความเสี่ยงที่จะช่วยให้องค์กรสามารถที่จะรู้ได้ว่ากิจกรรมหรือสถานที่ หรือทรัพยากรใดขององค์กรที่อยู่ในความเสี่ยง

2.3.3 การประเมินความเสี่ยงมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยการพิจารณาผลกระทบที่จะเกิดจากความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา มีการจัดอันดับความเสี่ยงที่มีโอกาสเกิดสูง มีความรุนแรงมากและก่อให้เกิดความเสียหายในสถานศึกษา สอดคล้องกับขวัญแก้ว จันทรรัตน์ (2562 : 35) พบว่าการประเมินความเสี่ยงมีทั้งรูปธรรมและนามธรรม แต่หลักการประเมินจะต้องทำให้เห็นถึงความชัดเจน แปลผลออกมาเป็นเชิงรูปธรรมที่สัมผัสได้ วัดได้ กล่าวคือวัดเป็นจำนวนได้ และวัดเป็นเวลาได้ สำหรับการจัดลำดับความเสี่ยงนั้นอาจจัดเป็น A = ความเสี่ยงสูง (High) B = ความเสี่ยงปานกลาง (Medium) C = ความเสี่ยงต่ำ (Low) และเมื่อสรุปผลแล้วนำไปบริหารความเสี่ยงต่อไป

2.3.4 การจัดการความเสี่ยงมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยการกำหนดแนวทางจัดการความเสี่ยง มีการเลือกวิธีการจัดการปัญหางานให้เหมาะสมกับเหตุการณ์ปัจจุบัน มีแผนการจัดการความเสี่ยง มอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของบุคลากร เพื่อลดและป้องกันการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน จัดกิจกรรมเพื่อควบคุมความเสี่ยงอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ผกามาศ มูลวันดี (2553 : 38) พบว่าการพิจารณาเลือกวิธีการที่ควรกระทำตามผลการประเมินความเสี่ยง ซึ่งพิจารณาจากความน่าจะเป็นที่จะเกิดและผลกระทบ โดยเปรียบเทียบระดับความเสี่ยงที่เกิดกับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) และความคุ้มค่าในการที่จะบริหารความเสี่ยงที่เหลืออยู่ (Residual Risk) นั้น วิธีการตอบสนองความเสี่ยงประกอบด้วย การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) การกระจายความเสี่ยง (Risk -Diversification) และการยอมรับความเสี่ยง (Risk Acceptance)

2.3.5 การประเมินผลความเสี่ยงและการรายงานมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยการติดตามประเมินผลการดำเนินการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา และรายงานผลการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบความสำเร็จหรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ หรือปัญหาอุปสรรคที่ทำให้ไม่ประสบความสำเร็จ เช่น การแต่งตั้งบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงเป็นกรรมการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการความเสี่ยงเป็นระยะอย่างสม่ำเสมอ มีความชัดเจน และมีการรายงานการประเมินผลความเสี่ยงเป็นลายลักษณ์อักษรตามข้อเท็จจริงไม่ปิดบังข้อมูลหรือสิ่งผิดปกติ สอดคล้องกับประวิติ ยงบุตร (2556 : 48) พบว่าการประเมินการบริหารความเสี่ยงประจำปีต่อคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสมเพียงพอ ถูกต้อง และมีประสิทธิผล มาตราการหรือกลไกการควบคุมความเสี่ยง(Control Activity) ที่ดำเนินการสามารถลดและควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้จริงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือต้องจัดทำมาตรการหรือตัวควบคุมอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้ความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่หลังมีการจัดการ (Residual Risk) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และให้องค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง

2.4 ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียด ดังนี้

2.4.1 การบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมมากที่สุด โดยนำทรัพยากรต่างๆ มาช่วยในบริหาร มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรมและการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม เช่น มีกลยุทธ์การบริหารงาน บริหารคน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีทักษะกระบวนการ มีมนุษยสัมพันธ์และมีความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับจอมพงศ์ มงคลวนิช (2554 : 25) พบว่า ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ในด้านการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพคือ การใช้ความรู้ที่เป็นศาสตร์และทักษะที่เป็นศิลป์ในการนำเอาทรัพยากรการบริหาร คือบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และการจัดการ มาใช้อย่างเป็นกระบวนการ มีระบบระเบียบแบบแผน เพื่อสามารถดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.4.2 การบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะเป็นผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพโดยมีการพัฒนาหรือแก้ปัญหาตรงตามวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง มีกำหนดวัตถุประสงค์ มีการวางแผน มีการลงมือปฏิบัติตามกระบวนการ และมีผลการดำเนินงานที่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับกรรณิการ์ รัตนทิพย์ และคณะ (2556 : 70) พบว่าผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาในด้านการบรรลุจุดหมายอย่างมีประสิทธิภาพคือ วิธีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบที่มองเห็นโอกาสแห่งความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้สำเร็จ โดยพิจารณาอย่างละเอียดถี่ถ้วนแล้ว บุคลากรมีความมุ่งมั่นที่จะใช้พลังงานด้านความคิด สติปัญญาและความสามารถทั้งหมดและทุ่มเทให้กับงานโดยไม่คำนึงถึงความยากลำบาก ตลอดจนเรียนรู้ถึงความผิดพลาดที่ผ่านมาและแก้ไข เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

2.4.3 การลดโอกาสการสูญเสียมีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะเป็นการลดสิ่งที่ไม่คาดหวังจากความเสี่ยงในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงสามารถควบคุมความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย การป้องกันความเสียหายของทรัพยากร และการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อมได้ สอดคล้องกับอุทัยวรรณ จรุงวิภู (2559 : 8) พบว่าผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาในด้านการลดโอกาสการสูญเสีย คือ การลดโอกาสการสูญเสียกระทำเพื่อลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหายหรือผลกระทบของความเสียหาย หรือลดทั้ง 2 อย่าง

2.4.4 การมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาบุคลากร มีความเหมาะสมมากที่สุด เพราะเป็นการสร้างฐานข้อมูลความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักของสถานศึกษา แหล่งข้อมูลสำหรับพัฒนาบุคลากรในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักของสถานศึกษา มีแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ ในสถานศึกษา สอดคล้องกับกรรณิก วันวิวัฒน์สันติกุล (2558 : 17) พบว่าผล

ของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาในด้านการมีข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารและพัฒนาบุคลากร คือ ข่าวสาร การจัดเก็บ การนำไปใช้ ประมวลผล ค้นคืน นำเสนอระบบสื่อสารต่างๆ จากคนหนึ่งไปยังอีกคนหนึ่งหรือหลายคน ทำให้เกิดความแม่นยำ รวดเร็ว ถูกต้อง ทันท่วงทีการนำไปใช้ประโยชน์ในทุกระดับบุคคล และองค์กร ซึ่งครอบคลุมถึงการบริหารจัดการฐานข้อมูลในทุกระดับ

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ได้ข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สำหรับสถานศึกษา

การนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาไปใช้นั้น สถานศึกษาควรปฏิบัติ ดังนี้

1) จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ดังนั้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 จึงควรนำรูปแบบดังกล่าวไปปรับใช้ตามความเหมาะสมในบริบทสถานศึกษาของตน

2) จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ นโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางนโยบายและกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบาย ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรด้านการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจนเพื่อให้การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

3) จากผลการวิจัย พบว่า ขอบข่ายของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องควรศึกษาข้อมูล ระเบียบ ข้อกฎหมายให้ถ่องแท้ เพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปตามข้อตกลงที่กำหนดไว้ ทำให้การปฏิบัติงานไม่ขัดกับกฎหมาย ระเบียบ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4) จากผลการวิจัย พบว่า กระบวนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาหรือบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์ นโยบายและเป้าหมายการปฏิบัติงานด้านการบริหารความเสี่ยงในแต่ละฝ่ายให้เป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจนเพื่อเป็นแนวปฏิบัติและเกิดความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน

5) จากการศึกษารูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2 พบว่า ผลของการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การลดโอกาสการสูญเสีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งชี้ให้เห็น ว่าหากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา จะส่งผลทำให้ลดสิ่งที่ไม่ คาดหวังจากความเสี่ยงในด้านต่างๆที่เกิดขึ้นได้ รวมถึงสามารถควบคุมความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดความเสียหาย ป้องกันความเสียหายของทรัพยากร และการสูญเสียที่จะเกิดขึ้นกับสถานศึกษาทั้งทางตรงและทางอ้อมได้

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 2 ควรนำรูปแบบการบริหารความ เสี่ยงในสถานศึกษา ที่พัฒนาขึ้นไปใช้ในการอบรมการบริหารความเสี่ยง เช่น การจัดทำคู่มือการบริหารความ เสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาได้นำไปใช้อย่างเหมาะสม และการจัดอบรมผู้บริหารสถานศึกษาและ บุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มเติมความรู้ที่จะนำไปใช้ในการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการวิจัยเพื่อพัฒนาโดยนำรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้น ไปทดลองใช้และศึกษาผลที่เกิดขึ้น

2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อประเมินรูปแบบการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาที่ผู้วิจัยได้ พัฒนาขึ้น

2.3 ควรทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา/มัธยมศึกษา เพื่อให้เกิดผลการพัฒนาที่มีความยั่งยืนในระยะยาว

2.4 ควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา เพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กรกนก วันวัฒน์สันติกุล. (2558). *แนวทางการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23*. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิทยาการสารสนเทศและเทคโนโลยี. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

กรรณิการ์ รัตนทิพย์ และคณะ. (2556). ผลกระทบของการทำางานที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายที่มีต่อ ประสิทธิภาพการทำงานของนักบัญชีธุรกิจผลิตน้ำมันและไขมันจากพืชและสัตว์ในประเทศไทย. *วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 5 (1), 67-77.

- ขวัญแก้ว จันทรัตน์. (2562). การบริหารความเสี่ยงทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ขวัญญานันท์ แก้วนุชธนาวีชร. (2559). การบริหารจัดการความเสี่ยงในการทำงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดวงใจ ช่วยตระกูล. (2551). การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จรัญ พะโยม. (2556). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชายุทธศาสตร์การบริหารและการพัฒนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2554). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เอ็น วายฟิล์ม.
- เจริญ ศรีแสนปาง. (2556). การพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงในโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. การบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชญานี นาดัน. (2555). การบริหารความเสี่ยงด้านการเงินของโรงเรียนบ้านแม่หวานหลวงอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นันทินิตย์ ท่าโพธิ์ และคณะ. (2556). การศึกษาสภาพการบริหารความเสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 39. วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ, 3 (35), 67-74.
- นที จิตสว่าง. (2557). การขับเคลื่อนนวัตกรรมในองค์กรภาครัฐ. ออนไลน์. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2564 แหล่งที่มา <https://www.gotoknow.org/posts/497548>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประสิทธิ์ ศรีสาพันธ์. (2557). สภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางในการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงด้านงานงบประมาณและการเงินของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ประวัตติ ยงบุตร. (2556). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขฎฐฎฎฎฎฎฎ. สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปรีชฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎฎฎฎฎ. (2558). *การพัฒนาารูปแบบการบริหารความเสี่ยงแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาอาชีวศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุขฎฐฎฎฎฎฎฎ. สาขาวิชาบริหารอาชีวและเทคนิคศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ปราโมทย์ เอมมา. (2559). *การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี*. การค้นคว้าแบบอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ผกามาต มุลวันตี. (2553). *ผลกระทบของประสิทธิภาพการประยุกต์ใช้มาตรฐานการตรวจสอบภายในที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารความเสี่ยงขององค์กรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์บัณฑิตมหาบัณฑิต. สาขาการบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พจนีย์ มั่งคั่ง. (2559). *ทฤษฎี หลักการ และกระบวนการทศนในการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ลฎฎฎฎ.
- พระครูศรีรัตนภิรต (ปิยนันท์ ปิยจิตโต). (2560). *กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา*. ดุขฎฐฎฎฎฎฎฎฎฎฎฎฎฎ. สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มงคล กิตติวุฒิไกร และ มนัสดา ชัยสวณิยากรณ. (2558). *ผลกระทบของการบริหารความเสี่ยงที่มีผลต่อความสำเร็จในการทางานของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดมุกดาหาร*. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1) 105-118.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2551). *วิธีวิทยาการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). *การวิจัยพัฒนารูปแบบ*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(4), 1-15.
- ววิวรรธณี วงศาไชโย. (2558). *อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากหัวหน้างานและการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความตั้งใจลาออกผ่านความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของพนักงานจ้างเทศบาลนครนครปฐม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการประกอบการ. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาธิต รื่นเรใจ และบัวพันธ์ ผิวทอง. (2562). *การบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา*. สระบุรี : โรงเรียนวัดกะเหรี่ยงค่อม้า.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). *คู่มือการบริหารความเสี่ยง*. ม.ป.ท.สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนม เขต 2. (2564). *การรายงานผลการดำเนินงานประจำปี*. นครพนม: หน่วยตรวจสอบภายใน.

- สุนา เสือเอก (2553). *การบริหารความเสี่ยงของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุนมมานต์ อมรมณีพงศ์. (2558). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษาด้านบริหารงานวิชาการ
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 38*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อานนท์ พลไชย. (2563). *สภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการบริหารความเสี่ยงของสถานศึกษาในสังกัด
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร.
- อุทัยวรรณ จรุงวิภู. (2558). *การบริหารความเสี่ยงสำหรับบุคคล*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการ
กำกับ และส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย.